

Frampol – histori miasta

Frampol został założony w 1717 lub w 1736 roku jako prywatne miasto handlowo-rzemieślnicze i rolnicze, rozwijające się na przecięciu szlaków kupieckich, wiodących ze Szczepieszyna do [Janowa](#) oraz z [Biłgoraja](#) do [Goraja](#). Mieszkała tu ludność chrześcijańska: polska (katolicka) i ukraińska (prawosławna), a także żydowska. W połowie XVIII wieku miasto stało się ośrodkiem tkactwa (płótna frampolskie, wyrób lnianych obrusów i serwet), a także włosiankarstwa i sitarstwa.

Pierwszy zapis :

Najwcześniejsza zachowana wzmianka historyczna dotycząca zamiaru fundacji Frampola, jako nowego miasta, będącego własnością **Marka Antoniego Butlera**, znajduje się w **akcie uposażenia parafii radzieńskiej z 20 października 1717 roku**. Użyte tekście sformułowanie: „ponieważ się nowe miasto funduje, do którego propter commoditatem podróżnych gościńców trzeba przez te wyżej opisane grunta prostować”, jest pierwszą wzmianką źródłową o Frampolu, choć bez wymieniania jego nazwy [za: W. Trzebiński, *Działalność urbanistyczna magnatów i szlachty w Polsce XVIII wieku*, s. 65].

Druga zachowana informacja to **zapis z wizytacji biskupa w parafii radzieńskiej z 1748 roku**: „Intra limites huius parochiae ante annos circiter 12 surrexit nova colonia oppidi Franopol nominati” [„W granicach tej parafii, przed około 12 laty, powstała nowa osada miastem Franopol zwana” za: W. Trzebiński].

Objaśnienie nazwy

W literaturze przedmiotu przyjmuje się, że nazwa miasta pochodzi od imienia **Franciszki Butler** – żony założyciela miasta **Marka Antoniego Butlera**.

W niektórych publikacjach można też znaleźć informację, iż nazwa pochodzi od imienia **Franciszka Butlera**, tj. domniemanego założyciela miasta (w roku 1705), który najprawdopodobniej nie jest jednak postacią historyczną. Nazwa ośrodka przechodziła wiele przemian: do 1777 roku używano nazwy Franopol, w dokumentach z 1778 roku pojawia się Frankpoll, zaś w 1779 roku cztery różne nazwy: Frankpoll, Frankpol, Franpol i Franopol. W 1784 roku pojawiła się nazwa Franopole, użyta m.in. w przywileju Ignacego Wiśłockiego. W 1816 roku używano nazwy Frankpol, zaś dopiero od około 1820 roku – obecnej nazwy Frampol.

Charakter

Miasto Frampol zostało założone na surowym korzeniu, a projekt jego pierwotnego układu przestrzennego został opracowany z uwzględnieniem renesansowego wzoru miasta idealnego. Pomimo późniejszej przebudowy, pierwotny układ jest nadal czytelny.

Data nadania przywileju lokacyjnego

Przypuszcza się, że Frampol nigdy nie otrzymał przywileju lokacyjnego. Zastąpił go przywilej na jarmarki, udzielony **Markowi Antoniemu Butlerowi** przez króla Augusta III Sasa, w dniu 31 grudnia 1738 roku.

Pieczęć, herb

Wygląd herbu Frampola nie jest jednoznacznie ustalony.

Według Mariana Gumowskiego należy przyjąć herb „Sas”, rodu Wisłockich, pomimo iż założycielem miasta był **Marek Antoni Butler herbu „Butler”**. Jan Górak podaje, iż właściwym herbem Frampola, nawiązującym do miejskiej tradycji, jest herb z postacią św. Jana Nepomucena, patrona miasta, jaki znaleźć można m.in. na pieczęci miejskiej z 1778 roku. Aktualnie miasto używa herbu „Sas”, który widnieje na oficjalnej stronie internetowej miasta i gminy Frampol.

Prawa miejskie

Data otrzymania przez Frampol praw miejskich nie jest pewna. Niektóre źródła podają, iż miało to miejsce już około 1736 roku, za czasów **Marka Antoniego Butlera**.

Według innych badaczy prawa miejskie Frampol uzyskał w 1773 roku od króla Stanisława Augusta Poniatowskiego, dzięki staraniom kolejnego właściciela dóbr – Ignacego Wisłockiego. Świadczyć o tym może m.in. napis: „...Patron miasta Frampola”, znajdujący się na pieczęci z 1778 roku.

Jednakże część badaczy twierdzi, iż faktyczne nadanie praw miejskich miało miejsce dopiero w 1789 roku. W 1864 roku Frampol utracił prawa miejskie, by odzyskać je w 1993 roku.

Przywileje

1738 – 31 grudnia ówczesny właściciel Frampola, **Marek Antoni Butler**, otrzymał od króla Augusta III Sasa przywilej na organizowanie 5 jarmarków rocznie oraz coniedzielných targów.